

Brabant en in Rotterdam. 'Er zijn plaatsen waar', aldus het geschiedwerk van de LO en de LKP,

'de zwervende dominee geen voet aan de grond en geen man in de commissie krijgt. Soms komen er een tiental mannen bijeen van wie men mag veronderstellen dat zij het werk krachtadig zullen aanvatten, maar de een na de ander trekt zich terug en de dingen blijven bij het oude. Menigeen kent in zijn angst of egoïsme geen ander doel dan zichzelf en zijn gezin er zo goed mogelijk door te krijgen'¹ -

vaker lukt het ds. Slomp, bezielend spreker als hij is, wèl een commissie gevormd te krijgen: in Noord-Holland, op de Veluwe, in Drente, in het Westland, in Kampen, in Overijssel. 'In de meeste plaatsen was het zo dat er wel enig werk verricht werd, doch zonder organisatorisch verband. De brandstof lag klaar.' Slomp bracht 'de vonk die de zaak in vlam zette.'² De plaatselijke commissies kwamen benoorden de grote rivieren, al maakten er spoedig ook hervormden en christelijk-gereformeerden deel van uit, als regel in de consistoriekamer van een gereformeerde kerk bijeen; er werd daar dan z.g. een bijbelkring gehouden. Aan die commissies gaf Slomp aanvankelijk louter de adressen door van de commissies elders in het land, maar in december '42 ging hij er toe over, zijn belangrijkste verbindingsmannen in de verschillende provincies wekelijks in Zwolle bijeen te roepen waar hij ook zelf een vast onderduikadres gevonden had - Winterswijk lag te excentrisch. In Zwolle kreeg ieder 'de gelegenheid, de onderduikers welke zich in de afgelopen week bij hem of zijn contacten in de omgeving gemeld hebben en waarvoor hij nog geen plaats gevonden heeft, met de andere bezoekers uit te wisselen'³ - het werd er een soort landelijke 'beurs' die spoedig gecoördineerd werd met provinciale 'beurzen'. Friesland, waar het plaatsen van onderduikers al in de zomer van '42 begonnen was, haakte er in februari '43 op aan. Hier waren het 'vogels van diverse pluimage die', aldus weer het bovenaangehaalde geschiedwerk, in Leeuwarden

'elke week samenkwamen in de consistorie van de Noorderkerk: een boer, een aannemer, een architect, een kaaskoopman, een dominee, twee leraren, een paar kooplui, een kleermaker . . . Hier moeten stippeltjes staan, want wij weten niet meer het beroep van elke medewerker. Peter, de boer uit Wolvega, werd voorzitter . . . Hij werd ook afgevaardigde naar de landelijke vergadering. Als vergaderingsdag werd vrijdag gekozen omdat dan verschillende leden toch in de stad moesten zijn. 's Morgens dreven ze handel in zaai- en pootgoed, kaas enz. en 's middags in levende zielen . . . De een kon een hervormde bakker gebruiken,

¹ A. Goede in *Het Grote Gebod*, dl. I, p. 15. ² A.v., p. 12. ³ A.v., p. 20.